

Lausunto Suomussalmen kunnan ehdotuksesta Hossan kansallispuiston perustamiseksi

MH § 77

Suomussalmen kunnanhallitus on esittänyt Kainuun liitolle, että se yhtyisi Suomussalmen kunnanhallituksen aloitteeseen valtioneuvostolle ja ympäristöministeriölle Hossan kansallispuiston perustamisesta.

Kainuun liitto kannattaa Suomussalmen kunnan esitystä valtioneuvostolle ja ympäristöministeriölle, että ne ottavat uudelleen käsiteltäväksi kansallispuiston perustamisen Suomussalmen Hossaan.

Kainuun liitto esittää samalla, että Hossan kansallispuisto nimetään vuonna 2017 vietettävän satavuotisen itsenäisyytemme kunniaksi Suomi 100 -kansallispuistoksi.

Suomussalmi on itsenäisyytemme kannalta erittäin merkittävä paikkakunta. Suomussalmen pitäjässä kihupyhinä vuonna 1917 järjestettiin kansalaiskokous, jossa tietävästi ensimmäisen kerran vaadittiin maamme itsenäisyyttä. Lisäksi Suomussalmen nimi nousi maailman kartalle vuosina 1939 - 40 Suomen talvisodan kuuluisien taistelujen myötä. Näiden taistelujen ansiosta maamme säilytti itsenäisyytensä ja valtiomuotonsa. Maamme ensimmäinen presidentti K.J.Ståhlberg on syntynyt Suomussalmella.

Suomussalmen kunta on tehnyt 4.9.2012 valtioneuvostolle esityksen Hossan kansallispuiston perustamisesta. Tuolloin ympäristöministeri ei ottanut kunnan aloitetta jatkovalmisteluun, vaan jatkovalmisteluun uusiksi kansallispuistoiksi pääsivät 17 ehdotuksen joukosta Käsivarren Suurtunturit, Olvassuo, Konnevesi ja Salon Teijo. Lopullinen päätös kansallispuistosta on tehty Konneveden ja Teijon osalta.

Puistoon esitetään sisällytettäväksi Hossan Natura-alue (FI1200743), joka käsittää Hossan retkeilyalueen ja Kuusamon puolella sijaitsevan Julma-Ölkyn, Moilasenvaaran Natura-alueen (FI1201013) sekä Perangan reitin retkeilyalueeseen rajoittuvat valtion rantametsät. Tarvittaessa on mahdollista rajata puiston ulkopuolelle retkeilyalueen itälaidasta Hypäksen, Öllörin ja Seipiniemen seudulta alue esimerkiksi rakentamista ja kirjolohon ongintaa varten.

Perustettavaksi ehdotettava kansallispuisto on noin 11 000 hehtaaria. Koko alue on valtion omistama.

Perustelut:

Kansallispuiston perustaminen Hossaan on perusteltua. Ehdotusta tukevat alueen monimuotoinen luonto, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet, upeat maisemat sekä retkeilijöiden vaikiintunut suosio. Hossa valittiin vuoden 2011 retkikohteeksi vuonna, kun teemana oli vesiretkeily, sekä vuonna 2014 kesän parhaaksi luontokohteeksi

Hossan retkeilyalue on perustettu vuonna 1979 ja se on osa Kalevalapuistoa sekä osa Euroopan kaukovaellusreittiä, josta on yhteydet pohjoiseen Kylmäluomalle, Syötteelle ja UKK-puistoon sekä etelässä Kuhmoon ja Pohjois-Karjalaan saakka. Hossa on myös Itärajan talvi-retkeilyreitien lähtö- ja päätepiste. Hossan retkeilyaluetta on kehitetty erityisesti retkeilijöitä varten. Hossa on luontonsa ja palveluvarustuksensa puolesta Suomen monipuolisin retkeilyalue.

Kansallispuiston perustaminen ei vaadi merkittäviä lisäinvestointeja. Tällä hetkellä Hossan retkeilyalueen virkistyskäytön ja muun hallinnan kustannukset ovat noin 240 000 euroa vuodessa. Lisäksi investointien vuosittainen laskennallinen poisto on 40 000 euroa. Kainuussa on tilaus kansallispuistolle. Lähimmät kansallispuistot Hossasta katsottuna ovat Oulanka 120 km:n, Syöte 120 km:n, Rokua 220 km:n ja Hiidenportti 210 km:n etäisyydellä. Metsähallituksen tilastojen mukaan kansallispuistojen vetovoima on vahva ja niiden kokonaistaloudellinen hyöty kiistaton.

Kainuussa ja Suomussalmella työpaikkojen määrät ovat viime vuosina laskeneet. Kainuun maakuntaohjelman mukaan yksi parhaimmista tulevaisuuden työllistäjistä Kainuussa on matkailusektori. Varsinkin kansainvälinen luontomatkailu on kasvava alue. Ulkomaisille luontomatkailijoille puhdas, alkuperäinen luonto ja erityisesti kansallispuiston status merkitsevät paljon. Rinnematkailukeskusten lisäksi luontomatkailukeskukset tulevat kasvamaan ja niiden arvo säilyy ja kasvaa myös tulevaisuudessa.

Hossan alueen kehittäminen kansainväliseksi merkittäväksi luontomatkailukohteeksi edellyttää retkeilyalueen statuksen muuttamista kansallispuistoksi.

Luonto ja maisema:

Alueen luonto ja maisema ovat ainutlaatuiset. Metsistä noin 80 % on boreaalisia luonnonmetsiä. Alueella näkyvät jääkauden jäljet. Harjut ja kirkasvetiset suppalammet ovat ominaisinta Hossaa. Osa harjuista on määritelty valtakunnallisesti arvokkaiksi harjukokonaisuuksiksi. Hossan retkeilyalueella on 130 järveä tai lampea ja runsaasti lähteitä sekä huomattava kausikosteikoiden keskittymä. Suurin osa retkeilyalueen pienistä järvistä on suppalampia, jotka ovat syntyneet jääkau-

den sulamisvaiheen aikana. Lisäksi alueella on kymmeniä kilometrejä reittivesiä melontaan ja kalastukseen.

Hossa on Lapin eteläpuolisen Suomen hienoin ja lajistollisesti tärkein mäntymetsäalue, jolta löytyvät vaateliaimmat ja harvinaisimmat mäntymetsien kääväkäsajit. Moilasenvaaran Natura-alueella on edustavia aapasaita. Julma-Ölkyn rotkojärvi on ollut noin sata vuotta tunnettu luontomatkailukohde. Alue on myös osa Fennoskandian Viherää vyöhykettä. Puisto toimisi myös vastinparina Venäjän Kalevalan kansallispuistolle.

Eläimistö:

Retkeilyalueen kalastoon kuuluu luonnontilaisia taimen-, tammukka- ja harjuskantoja. Vesien partailla elää myös elinvoimainen saukkokanta. Hossan metsissä liikkuu suurpetoja ja alue on monen lintudirektiivin 1 -liitteen lajin elinaluetta. Alueella elää myös liito-oravia.

Kulttuurihistoria:

Hossassa on asuttu heti jääkauden jälkeen. Alueella on runsaasti esihistoriallisia asuinpaikkoja sekä erityisen runsas kulttuurijäänteistö. Vanhimmat retkeilyalueelta löydetty asuinpaikat ovat lähes 10 000 vuotta vanhoja. Esitetyllä kansallispuistoalueella sijaitsevat Suomen pohjoisimmat kivikautiset kalliomaalaukset Somerjärven Värikalliossa ja Julma-Ölkylä ovat kansallisaarteita.

Hossa on vesireittien risteys ja entinen valtavyöhyke Pohjanlahden ja Vienanmeren välillä. Hossan rikkaaseen kulttuuriperintöön kuuluvat kalastuksen, metsästyksen, poronhoidon, tervanpolton, karjanhoidon, maanviljelyn, savottakulttuurin ja uiton jäljet, rakennukset ja rakennelmat.

Lisätietoja antaa maakuntajohtaja Pentti Malinen, p. 044 797 0197 tai etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Kainuun maakuntahallitus kannattaa Suomussalmen kunnan aloitettua kansallispuiston perustamisesta Hossaan. Liiton kannanotto esitetään valtioneuvostolle, ympäristöministeriölle, Metsähallitukselle sekä Suomi 100 -juhlavuoden hallitukselle.

Maakuntahallitus:

Hyväksyi.
